

PROFESOR DOKTOR ANDRZEJ WOJTKOWSKI

Zanim przed ponad ćwierćwieczem związał się na stałe z Lublinem i Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, okres wcześniejszy, z wyjątkiem lat studiów i dwóch wojen światowych, spędził w Wielkopolsce. Urodził się dnia 20 listopada 1891 r. we wsi Jezioro w pow. ostrowskim, woj. poznańskie. Uczęszczał do gimnazjum filologicznego w Ostrowie Wlkp. Należał tam do tajnej organizacji samokształceniowej (Towarzystwa Tomasza Zana), której przez rok był prezesem. Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w r. 1912 udał się na Uniwersytet Berliński, gdzie studiował filologię klasyczną, historię literatury polskiej i rosyjskiej oraz historię, należąc do Seminar für osteuropäische Geschichte. Rozwijał jednocześnie działalność w tajnej organizacji akademickiej „Zet”, a przez rok przewodniczył jej ekspozyturze samokształceniowej zwanej „Grupą Narodową” (GN). Po wysłuchaniu na Uniwersytecie Berlińskim pięciu semestrów, został w listopadzie 1914 r. wcielony do wojska pruskiego, w którego szeregach brał udział w walkach na froncie zachodnim w 1917 i 1918 r. Z wojska pruskiego powrócił w grudniu 1918 r., by w styczniu 1919 r. wstąpić jako ochotnik do wielkopolskiej armii powstańczej. W jej szeregach, wraz z pierwszą wielkopolską kompanią ochotniczą walczył do lipca 1919 r. w Małopolsce Wschodniej. Ze służby wojskowej reklamowany został przez Wydział Archiwów Państwowych w Warszawie. Jako referent tego wydziału pracował następnie w Warszawie od sierpnia 1919 r. do maja 1920 r., gromadząc i porządkując akta pookupacyjne. W maju 1920 r. został przeniesiony do pracy w Archiwum Państwowym w Poznaniu, którym przez pewien czas także kierował. W lipcu 1921 r. ukończył studia historyczne na Uniwersytecie Poznańskim, uzyskując stopień doktora filozofii na podstawie rozprawy *Polityka rządu pruskiego wobec Żydów polskich od roku 1793 do 1806*. Źródłowa ta praca oparta została na aktach berlińskich władz centralnych tego okresu. W 1922 r. odbył podróż służbową do Szwajcarii. Stamtąd przywiózł do kraju archiwum Agencji Lozańskiej. W 1922 r. wraz z drem Teodorem Tycem założył w Poznaniu Towarzystwo Miłoś-

ników Historii. Do 1923 r. należał do komitetu redakcyjnego „Kroniki Miasta Poznania”.

Ze służby państwowej wystąpił w listopadzie 1923 r., obejmując stanowisko wykładowcy w Uniwersytecie Ludowym w Dalkach pod Gnieznem, założonym przez ks. Antoniego Ludwiczaka w oparciu o wzory duńskie. W 1924 r. odbył podróż naukową do Rapperswilu. W dwa lata później, z dniem 1 stycznia 1926 r. rozpoczął pracę jako urzędnik miejski, najpierw na stanowisku zastępcy dyrektora, a od 1928 r. dyrektora Biblioteki Raczyńskich — jednej z najpoważniejszych w tym czasie placówek naukowych Poznania i Wielkopolski. Urząd dyrektorski sprawował aż do wybuchu wojny we wrześniu 1939 r. Wcześniej, w czerwcu 1930 r. habilitował się na Uniwersytecie Poznańskim jako docent historii nowożytnej ze szczególnym uwzględnieniem historii Ziem Zachodnich. Te sprawy bowiem stanowiły już wówczas i stanowić miały w przyszłości główny przedmiot jego zainteresowań. Świadczą o tym rozliczne publikacje dotyczące stosunków polsko-niemieckich oraz jakże częste polemiki naukowe z historykami niemieckimi, a z nich najgłośniejsze z ~~Manfredem Laubertem~~, śledzone uważnie przez środowiska historyczne obu krajów. Wynikami swych badań dzielił się docent Wojtkowski także ze studentami Uniwersytetu Poznańskiego, wykładając tam, w tym charakterze, do wybuchu drugiej wojny światowej.

W listopadzie 1939 r. został wraz z rodziną wywieziony do obozu pod Poznaniem, a stamtąd do Ostrowca Świętokrzyskiego. Tam w wielkim niedostatku spędził zimę 1939/40 r. W maju 1940 r. zamieszkał na wsi w okolicy Staszowa w pow. opatowskim. Zarabiał tam na życie jako urzędnik folwarczny oraz brał udział w tajnym nauczaniu gimnazjalnym i licealnym, ucząc historii i łaciny. Po wyzwoleniu tzw. przyczółka mostowego pod Sandomierzem w lipcu 1944 r., uzyskał możliwość przeniesienia się już w październiku tegoż roku do Lublina. Tutaj, uchwałą Rady Wydziału Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z 11 X 1944 r., został powołany na profesora nadzwyczajnego historii nowożytnej ze szczególnym uwzględnieniem Ziem Zachodnich Polski. Jednocześnie został dyrektorem Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, którą to funkcję pełnił do 1949 r. W 1945 r. rozszerzył na KUL-u habilitację w zakresie kultury polskiej i objął nowo utworzoną katedrę tej specjalności. W tym samym roku został profesorem zwyczajnym. Prowadził wykłady z historii kultury polskiej, dziejów nowożytnych i najnowszych oraz historii Niemiec. Te ostatnie obowiązywały także na sekcji filologii germańskiej. Z seminariów, które prowadził, wyszło liczne grono magistrów. Powstawały tam też prace doktorskie i habilitacyjne. Uczniowie jego kierują już katedrami uniwersyteckimi. Na emeryturę przeszedł dn. 1 X 1962 r., ale do 1968 r. prowadził w KUL-u wykłady zlecane.

Profesor nie stronił także od podejmowania obowiązków organizacyjnych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim oraz w życiu społecznym i politycznym kraju. W roku akad. 1947/48 był dziekanem Wydziału Nauk Humanistycznych KUL. W latach 1950/51—1951/52 oraz 1954/55 przewodniczył wydziałowej Komisji Egzaminacyjnej. Przez wiele lat kierował Senacką Komisją Młodzieżowo-Stypendialną, jako jej przewodniczący. Czynny był w krajowym ruchu obrońców pokoju. W latach 1952—1956 był posłem z Lublina na Sejm PRL.

Członek czynny Towarzystwa Naukowego KUL, jego sekretarz generalny w latach 1944—1948 i 1952—1957 oraz wiceprezes w latach 1957—1963. Członek czynny Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu i Lubelskiego Towarzystwa Naukowego. Współpracownik Komisji Historycznej i Komisji Historii Oświaty w Polsce PAU. Wieloletni członek komitetu redakcyjnego Polskiego Słownika Biograficznego.

Odnaczone: Krzyżem Niepodległości, Złotym Krzyżem Zasługi, Srebrnym Wawrzynem Polskiej Akademii Literatury za krzewienie czytelnictwa oraz Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Dorobek naukowy ilustruje najpełniej bibliografia prac Profesora.